

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2011. gada 8. martā*

Lieta C-240/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 22. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 3. jūlijā, tiesvedībā

Lesoochranárske zoskupenie VLK

pret

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents), K. Šimans [*K. Schiemann*] un D. Švābi [*D. Šváby*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], U. Lehmuss [*U. Lohmus*], A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*], M. Safjans [*M. Safjan*] un M. Bergere [*M. Berger*],

* Tiesvedības valoda — slovāku.

ģenerālvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],
sekretāre R. Šereša [*R. Šereš*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 4. maija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Lesoochranárske zoskupenie VLK* vārdā — I. Rajtakova [*I. Rajtáková*], advokātkā,
- Slovēkijas valdības vārdā — B. Ricziovā [*B. Ricziová*], pārstāve,
- Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*] un B. Kleins [*B. Klein*], pārstāvji,
- Grieķijas valdības vārdā — G. Karipsiādis [*G. Karipsiadis*] un T. Papadopulu [*T. Papadopoulou*], pārstāvji,
- Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un S. Menē [*S. Menez*], pārstāvji,
- Polijas valdības vārdā — M. Dovgelevičs [*M. Dowgielewicz*], D. Kravčiks [*D. Krawczyk*] un M. Novackis [*M. Nowacki*], pārstāvji

- Somijas valdības vārdā — J. Heliskoski [*J. Heliskoski*] un M. Pere [*M. Pere*], pārstāvji,

- Zviedrijas valdības vārdā — A. Falka [*A. Falk*], pārstāve,

- Apvienotās Karalistes valdības vārdā — L. Sīboruts [*L. Seeboruth*] un J. Stratforda [*J. Stratford*], pārstāvji,

- Eiropas Komisijas vārdā — P. Olivers [*P. Oliver*] un A. Tokārs [*A. Tokár*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2010. gada 15. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 9. panta 3. punktu Konvencijā par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties [vērsties] tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kuru Eiropas Kopienas vārdā apstiprināja ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK (OV L 124, 1. lpp.; turpmāk tekstā — “Orhūsas konvencija”).

- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Lesoochranárske zoskupenie VLK* (turpmāk tekstā — “*zoskupenie*”), kas ir apvienība, kura izveidota atbilstoši Slovērijas tiesībām un kuras mērķis ir vides aizsardzība, un *Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky* (Slovērijas Republikas Vides aizsardzības ministrija, turpmāk tekstā — “*Ministerstvo životného prostredia*”) par apvienības lūgumu tikt uzskatītai par “dalībnieku” administratīvajā procesā par atkāpes noteikšanu no dažu sugu, tādu kā brūnais lācis, aizsardzības sistēmas, pieeju aizsargātajām dabas teritorijām un ķīmisku preparātu izmantošanu šajās teritorijās.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Orhūsas konvencijas 9. pantā noteikts:

“1. Katra Puse saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nodrošina to, ka ikvienai personai, kura uzskata, ka tās lūgums sniegt informāciju saskaņā ar 4. pantu ir ticis ignorēts, daļēji vai pilnīgi nepamatoti noraidīts, nepietiekami atbildēts vai kā citādi nav izskatīts atbilstoši minētā panta noteikumiem, ir iespēja pārskatīšanas nolūkā griezties tiesā vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas noteikta likumā.

Gadījumos, kad Puses paredz pārskatīšanu tiesu iestādē, tās nodrošina, lai attiecīgajai personai būtu pieejama arī ātra, ar likumu noteikta procedūra, kas ir bezmaksas vai nav saistīta ar pārāk lielām izmaksām un saskaņā ar kuru lūgumu atkārtoti izskata kāda valsts iestāde vai izskata neatkarīga un objektīva institūcija, kas nav tiesa.

Saskaņā ar šo 1. punktu pieņemtie galīgie lēmumi ir saistoši valsts iestādēm, kuru rīcībā ir attiecīgā informācija. Šo lēmumu pamatojumu norāda rakstiski vismaz tajos gadījumos, kad pieeja informācijai tiek atteikta saskaņā ar šo punktu.

2. Katra Puse saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nodrošina to, ka ieinteresētās sabiedrības pārstāvjiem,

- a) kuriem ir pamatota interese vai arī
- b) kuri uzskata, ka noticis tiesību aizskārums, ja šādu priekšnosacījumu paredz attiecīgās Puses administratīvā procesa normas,

ir iespēja pārskatīšanas nolūkā griezties tiesā un/vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas izveidota ar likumu, lai — pamatojoties uz materiāliem vai procesuāliem aspektiem — apstrīdētu jebkura tāda lēmuma, darbības vai bezdarbības likumību, uz ko attiecas 6. panta noteikumi, ja šāda apstrīdēšana paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos, kā arī neskarot šā panta 3. punktu un citus attiecīgus šīs konvencijas noteikumus.

To, vai interese ir pamatota un vai ir noticis tiesību aizskārums, nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un ar mērķi nodrošināt ieinteresētajai sabiedrībai plašas iespējas griezties tiesu iestādēs saistībā ar šīs konvencijas piemērošanu. Tādēļ a) apakšpunkta piemērošanas nolūkā par pamatotu uzskata ikvienas tādas nevalstiskas organizācijas interesi, kura atbilst 2. panta 5. punktā minētajām prasībām. Šādas organizācijas uzskata arī par tādām, kam ir tiesības, attiecībā uz kurām ir iespējams tiesību aizskārums, kā paredzēts b) apakšpunktā.

Šā panta 2. punkta noteikumi neizslēdz iespēju pārskatīšanas nolūkā iepriekš griezties administratīvā iestādē, kā arī neiespaido prasību, ka pirms vēšanās tiesā ir jāizmanto visas administratīvās pārskatīšanas procedūras, ja šāda prasība paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos.

3. Turklāt, neskarot 1. un 2. punktā minētās pārskatīšanas procedūras, katra Puse nodrošina to, ka sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu, ir pieejamas administratīvās vai tiesas procedūras, lai apstrīdētu fizisku personu vai valsts iestāžu darbību vai bezdarbību.

[...]"

4. Orhūsas konvencijas 19. panta 4. un 5. punktā noteikts:

“4. Jebkura 17. pantā minētā organizācija, kas kļūst par šīs konvencijas Pusi, uzņemas visas saistības, kas izriet no šīs konvencijas, arī tad, ja neviena no šīs organizācijas dalībvalstīm nav šīs konvencijas Puse. Gadījumā, ja viena vai vairākas no organizācijas dalībvalstīm ir šīs konvencijas Puses, tad organizācija un tās dalībvalstis lemj par to, kāds ir atbildības sadalījums, pildot šajā konvencijā paredzētos pienākumus. Šādos gadījumos organizācija un tās dalībvalstis nevar vienlaikus īstenot tiesības, kas izriet no šīs Konvencijas.

5. Šīs konvencijas 17. pantā minētās reģionālās ekonomiskās integrācijas organizācijas attiecīgajos ratifikācijas, pieņemšanas, apstiprināšanas vai pievienošanās dokumentos norāda, kādas ir to pilnvaras jautājumos, uz kuriem attiecas šī konvencija. Šīs organizācijas informē deponitāriju arī par jebkādam nozīmīgām izmaiņām to pilnvarās.”

Savienības tiesības

- 5 Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 7. lpp.; turpmāk tekstā — “Dzīvotņu direktīva”) 12. panta 1. punktā noteikts:

“Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām dzīvnieku sugām to dabiskās izplatības areālā izveidotu stingras aizsardzības sistēmu, aizliedzot:

- a) minēto sugu īpatņu visu veidu apzinātu gūstīšanu vai nonāvēšanu savvaļā;
- b) minēto sugu īpatņu apzinātu traucēšanu, jo īpaši to vairošanās, mazuļu attīstības, ziemas guļas un migrāciju laikā;
- c) apzinātu postīšanu vai olu vākšanu savvaļā;
- d) vairošanās vai atpūtas vietu noplicināšanu vai iznīcināšanu.”

6 Dzīvotņu direktīvas 16. panta 1. punktā turklāt noteikts:

“Ja nav apmierinošas alternatīvas un ja netiek kaitēts attiecīgo sugu populāciju saglabāšanai labvēlīgā aizsardzības statusā to dabiskās izplatības areālā, dalībvalstis drīkst atkāpties no 12., 13., 14. panta un 15. panta a) un b) punkta noteikumiem, lai:

- a) aizsargātu savvaļas faunu un floru un saglabātu dabiskās dzīvotnes;
- b) novērstu nopietnu kaitējumu, jo īpaši labībai, mājlopiem, mežiem, zivsaimniecībai un ūdeņiem un citiem īpašuma veidiem;
- c) rūpētos par veselības aizsardzību un sabiedrības drošību vai obligāti ievērotu citas sevišķi svarīgas sabiedrības intereses, tostarp sociāla vai ekonomiska rakstura intereses un videi primāri svarīgas labvēlīgas pārveides;
- d) izpētes un izglītības nolūkā atjaunotu minēto sugu populācijas un reintroducētu minētās sugas, un veiktu šī mērķa sasniegšanai vajadzīgās vairošanas darbības, tostarp augu mākslīgo pavairošanu;

- e) stingri noteiktos apstākļos pēc izvēles principa un ierobežotā apmērā atļaut IV pielikumā uzskaitīto sugu atsevišķu īpatņu ieguvi vai turēšanu ierobežotā skaitā, ko nosaka kompetentās valsts iestādes.”
- 7 Dzīvotņu direktīvas IV pielikumā par Kopienas nozīmes dzīvnieku un augu sugām, kam vajadzīga stingra aizsardzība, tostarp minēta “*Ursus arctos*” suga.
- 8 Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 28. janvāra Direktīvas 2003/4/EK par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV L 41, 26. lpp.) preambulas 5. apsvērumā norādīts:
- “Eiropas Kopiena 1998. gada 25. jūnijā parakstīja ANO/EEK Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (“Orhūsas konvencija”). Kopienas tiesību aktu noteikumiem jābūt saskaņā ar konvenciju, lai Eiropas Kopiena varētu to ratificēt.”
- 9 Ar Direktīvas 2003/4 6. pantu tiek īstenots Orhūsas konvencijas 9. panta 1. punkts, un tajā tā noteikumi ir pārņemti gandrīz vārdā vārdā.

- 10 Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīva 2003/35/EK, ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337/EEK un 96/61/EK (OV L 156, 17. lpp.), preambulas 5., 9. un 11. apsvērumā norādīts:

“(5) Kopiena 1998. gada 25. jūnijā parakstīja ANO/EEK Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesās saistībā ar vides jautājumiem (“Orhūsas konvencija”). Lai minēto konvenciju ratificētu, atbilstīgi jāpieskaņo Kopienas tiesību akti.

[...]

- (9) Orhūsas konvencijas 9. panta 2. un 4. punktā paredzēta tiesas procesu vai citu procedūru pieejamība, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai bezdarbību būtības vai procesuālo likumību, uz kurām attiecas konvencijas 6. panta noteikumi par sabiedrības dalību.

[...]

- (11) Padomes Direktīva 85/337/EEK (1985. gada 27. jūnijs) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu [OV L 175, 40. lpp.] un Padomes Direktīva 96/61/EK (1996. gada 24. septembris) par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli [OV L 257, 26. lpp.] ir jāgroza, lai nodrošinātu pilnīgu to

saderību ar Orhūsas konvencijas noteikumiem, jo īpaši tās 6. pantu un 9. panta 2. un 4. punktu.”

11 Ar Direktīvas 2003/35 3. panta 7. punktu un 4. panta 4. punktu attiecīgi Direktīva 85/337 tiek papildināta ar 10.a pantu un Direktīva 96/61 — ar 15.a pantu, lai īstenotu Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punktu, kura noteikumus tie pārņem gandrīz vārds vārdā.

12 Lēmuma 2005/370 preambulas 4.–7. apsvērumā norādīts:

“(4) Saskaņā ar Orhūsas Konvenciju reģionālajām ekonomiskās integrācijas organizācijām ratifikācijas, pieņemšanas, apstiprinājuma vai pievienošanās instrumentos jānorāda savas kompetences apjoms attiecībā uz jautājumiem, ko reglamentē Konvencijā.

(5) Saskaņā ar Līgumu, un jo īpaši ar tā 175. panta 1. punktu, Kopiena kopā ar dalībvalstīm ir tiesīga slēgt starptautiskus nolīgumus un īstenot no tiem izrietošos pienākumus, kas palīdz sasniegt Līguma 174. pantā izklāstītos mērķus.

(6) Kopiena un lielākā daļa dalībvalstu Orhūsas Konvenciju parakstīja 1998. gadā un kopš tā laika darbojas, lai apstiprinātu Konvenciju. Tikmēr attiecīgos Kopienas tiesību aktus saskaņo ar Konvenciju.

- (7) Orhūsas Konvencijas mērķis, kas izklāstīts tās 1. pantā, atbilst Kopienas vides politikas mērķiem, kuri uzskaitīti Līguma 174. pantā un saskaņā ar kuriem Kopiena, kas daļa kompetenci ar tās dalībvalstīm, jau ir pieņēmusi visaptverošus tiesību aktus, kas attīstās un palīdz ne tikai ar savām iestādēm, bet arī dalībvalstu valsts iestādēm sasniegt Konvencijas mērķi.”

¹³ Lēmuma 2005/370 1. pantā noteikts:

“Ar šo Kopienas vārdā ir apstiprināta ANO/EEK Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (“Orhūsas Konvencija”).”

- ¹⁴ Savā deklarācijā par pilnvarām atbilstoši Orhūsas konvencijas 19. panta 5. punktam, kas pievienota Lēmumam 2005/370, Kopiena tostarp ir norādījusi, ka “spēkā esošie juridiskie instrumenti pilnībā neaptver to pienākumu izpildi, kas izriet no Konvencijas 9. panta 3. punkta, un ka tie attiecas uz administratīvām un tiesu procedūrām, lai apstrīdētu privātpersonu un valsts iestāžu, kas nav Eiropas Kopienas iestādes, darbību vai bezdarbību saskaņā ar Konvencijas 2. panta 2. punkta d) apakšpunktu, un ka tādējādi laikā, kad Eiropas Kopiena Konvenciju apstiprina, par šo pienākumu izpildi ir atbildīgas dalībvalstis, un tās turpina būt atbildīgas, ja vien Kopiena, īstenojot pilnvaras saskaņā ar EK līgumu, nepieņem Kopienas tiesību aktus, kuri attiecas uz šo saistību izpildi, un kamēr Kopiena nepieņem šādus tiesību aktus”.

- 15 Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 6. septembra Regulas (EK) Nr. 1367/2006 par to, kā Kopienas iestādēm un struktūrām piemērot Orhūsas Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (OV L 264, 13. lpp.), 10.–12. pantā ir paredzēts atbilstoši Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktam nodrošināt nevalstisko organizāciju iespēju vērsties tiesā par Savienības iestāžu vai struktūru pieņemtajiem administratīvajiem aktiem vai to bezdarbību.

Slovākijas tiesības

- 16 Saskaņā ar pamata prāvai piemērojamā Likuma Nr. 543/2002 par dabas un ainavu aizsardzību redakcijā ar grozījumiem (*zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny*) 82. panta 3. punktu apvienība, kura ir juridiska persona, šī noteikuma izpratnē ir uzskatāma par “dalībnieku” administratīvajā procesā vai procesos, ja tās mērķis vismaz vienu gadu ir dabas un ainavu aizsardzība un tā šajā pantā paredzētajā termiņā ir rakstveidā paziņojusi par savu dalību šajā procesā. “Procesa dalībnieka” statuss tai piešķir tiesības tikt informētai par jebkuru notiekošu administratīvo procesu par dabas un ainavu aizsardzību.
- 17 Atbilstoši Administratīvā procesa kodeksa (*Správny poriadok*) 15.a panta 2. punktam “procesa dalībniekam” ir tiesības tikt informētam par administratīvā procesa uzsākšanu, piekļūt administratīvā procesa pušu iesniegtajiem lietas materiāliem, piedalīties uzklaušanās un pārbaudēs uz vietas, kā arī iesniegt pierādījumus un citu informāciju, uz kuriem pamatojoties tiks pieņemts lēmums.

- 18 Atbilstoši Civilprocesa kodeksa (*Občiansky súdny poriadok*) 250. panta 2. punktam ar prasītāju saprot fizisku vai juridisku personu, kura norāda, ka tās kā administratīvā procesa dalībnieka tiesības ir aizskartas ar administratīvās iestādes lēmumu vai rīcību. Prasītājs var būt arī jebkura fiziska vai juridiska persona, kura nav piedalījies administratīvajā procesā, bet kuras dalība procesa dalībnieka statusā tomēr ir pieprasīta.
- 19 Atbilstoši Civilprocesa kodeksa 250.m panta 3. punktam ar procesa dalībniekiem saprot personas, kas bijušas lietas dalībnieki administratīvajā iestādē, kā arī pašu administratīvo iestādi, par kuras lēmumu veic kontroli.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

- 20 *Zoskupenie* tika informēta, ka ir sākti vairāki administratīvie procesi, ko ierosinājušas dažādas mednieku apvienības vai citi tiesību subjekti, par atkāpju piešķiršanu no aizsargātas sugas dzīvnieka — brūnā lāča — aizsardzības sistēmas, par pieeju aizsargājamai dabas teritorijai vai par ķīmisku preparātu izmantošanu šajās teritorijās.
- 21 *Zoskupenie* lūdza, lai *Ministerstvo životného prostredia* to atzītu par “dalībnieku” administratīvajā procesā par šo atkāpju vai atļauju piešķiršanu un šai nolūkā atsaucās uz Orhūsas konvenciju. [*Ministerstvo životného prostredia*] noraidīja šo lūgumu, kā arī administratīvo sūdzību, ko *zoskupenie* vēlāk iesniedza par šo atteikumu.

22 *Zoskupenie* par šiem diviem lēmumiem cēla prasību tiesā, tostarp apgalvojot, ka Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta noteikumiem ir tieša iedarbība.

23 Šajos apstākļos *Najvyšší súd Slovenskej republiky* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai ir iespējams atzīt, ka 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvencijas 9. pantam, it īpaši tā 3. punktam — saistībā ar minētā starptautiskā līguma galveno mērķi, kas ir pārveidot klasisko izpratni par tiesībām būt prasītājam tiesā, procesa dalībnieka statusu atzīstot arī sabiedrībai, proti, attiecīgajai sabiedrības daļai, — piemīt starptautisko līgumu tieša iedarbība (“self executing effect”) apstākļos, kad Eiropas Savienība pievienojās šim starptautiskajam līgumam 2005. gada 17. februārī, bet vēl nav pieņēmusi normas, ar kurām tas tiktu transponēts Kopienu tiesību sistēmā?

2) Vai ir iespējams atzīt Orhūsas konvencijas 9. pantam, it īpaši tā 3. punktam, kas tagad ir ietverts Kopienu tiesību sistēmā, Kopienu tiesību tiešu piemērojamību vai tiešu iedarbību atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai?

3) Ja atbilde uz pirmo vai otro jautājumu ir apstiprinoša, vai ir iespējams Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktu — saistībā ar minētā starptautiskā līguma galveno mērķi — interpretēt tādējādi, ka ar “valsts iestāžu darbību” jāsaprot arī lēmuma

pieņemšana, proti, vai sabiedrības tiesības piedalīties tiesas procedūrā ietver arī tiesības apstrīdēt valsts iestādes lēmumus, kuru nelikumība ietekmē vidi?”

- ²⁴ Ar Tiesas priekšsēdētāja 2009. gada 23. septembra rīkojumu iesniedzējtiesas lūgums par šīs lietas izskatīšanu paātrinātā procesā, ko paredz Reglamenta 104.a panta pirmā daļa, tika noraidīts.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- ²⁵ Polijas un Apvienotās Karalistes valdības apgalvo, ka jautājumi ir pieņemami tikai tiktāl, ciktāl tie attiecas uz noteikumiem, kas paredzēti Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā, un pārējā daļā nav pieņemami, jo lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai neesot nekāda sakara ar pamata prāvas faktiskajiem apstākļiem vai priekšmetu.
- ²⁶ Lai atbildētu uz šiem argumentiem, pietiek atzīt, ka uzdotie jautājumi būtībā attiecas uz Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktu un uz pārējiem šā panta punktiem neattiecas.

- 27 Šādos apstākļos Tiesai nav pamata atzīt uzdoto jautājumu daļēju nepieņemamību tādēļ, ka tie attiecas uz citiem noteikumiem, kas nav ietverti Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā.

Par pirmo un otro jautājumu

- 28 Ar saviem pirmajiem diviem jautājumiem, kas jāaplūko kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai privātpersonas — tostarp vides aizsardzības apvienības —, ja tās vēlas apstrīdēt lēmumu par atkāpi no vides aizsardzības sistēmas, kāda Dzīvotņu direktīvā noteikta tās IV pielikumā iekļautai sugai, var no Savienības tiesībām atvasināt tiesības celt prasību, it īpaši, ņemot vērā Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktu, par kura tiešo iedarbību tā jautā.
- 29 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar EKL 300. panta 7. punktu “noligumi, kas noslēgti saskaņā ar šajā pantā izklāstītajiem nosacījumiem, uzliek saistības Kopienas iestādēm un dalībvalstīm”.
- 30 Kopiena parakstīja Orhūsas konvenciju un pēc tam to apstiprināja ar Lēmumu 2005/370. Līdz ar to saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šīs konvencijas noteikumi no tā brīža ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa (skat. it īpaši 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-344/04 *IATA* un *ELFAA*, Krājums, I-403. lpp., 36. punkts, kā arī 2006. gada 30. maija spriedumu lietā C-459/03 *Komisija/Īrija*, Krājums, I-4635. lpp., 82. punkts). Šīs tiesību sistēmas ietvaros Tiesas kompetencē ietilpst prejudiciālā nolēmuma kārtībā lemt par tās interpretāciju (skat. it īpaši 1974. gada 30. aprīļa spriedumu lietā 181/73 *Haegeman, Recueil*, 449. lpp.,

4.–6. punkts, un 1987. gada 30. septembra spriedumu lietā 12/86 *Demirel, Recueil*, 3719. lpp., 7. punkts).

- 31 Tā kā Kopiena un visas tās dalībvalstis noslēdza Orhūsas konvenciju saskaņā ar dalīto kompetenci, no tā izriet, ka Tiesas kompetencē atbilstoši EK līguma normām un it īpaši EKL 234. pantam ir noteikt to pienākumu, kurus uzņēmusies Savienība, un to, kuri paliek vienīgi dalībvalstu kompetencē, sadalījumu un interpretēt Orhūsas konvencijas noteikumus (pēc analogijas skat. 2000. gada 14. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-300/98 un C-392/98 *Dior u.c.*, *Recueil*, I-11307. lpp., 33. punkts, kā arī 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā C-431/05 *Merck Genéricos — Produtos Farmacêuticos*, Krājums, I-7001. lpp., 33. punkts).
- 32 Tādējādi jānosaka, vai jomā, uz kuru attiecas Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkts, Savienība ir īstenojusi savu kompetenci un pieņēmusi tiesību normas par no tā izrietošo pienākumu īstenošanu. Gadījumā, ja tas tā nav, uz pienākumiem, kas izriet no Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta, turpinātu attiekties dalībvalstu valsts tiesības. Šādā gadījumā šo valstu tiesām būtu jānosaka, vai, pamatojoties uz valsts tiesībām, privātpersonas var atsaukties tieši uz šī starptautiskā līguma normām, kuras attiecas uz šo jomu, vai arī šīm tiesām tās jāpiemēro pēc savas iniciatīvas. Faktiski šādā gadījumā Savienības tiesības neparedz un arī neizslēdz, ka dalībvalsts tiesību sistēma atzīst privātpersonu tiesības tieši pamatoties uz šo normu, vai nosaka tiesai pienākumu to piemērot pēc savas iniciatīvas (skat. pēc analogijas iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Dior u.c.*, 48. punkts, kā arī lietā *Merck Genéricos — Produtos Farmacêuticos*, 34. punkts).
- 33 Savukārt, ja tiktu konstatēts, ka Savienība ir īstenojusi savu kompetenci un jomā, uz kuru attiecas Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkts, ir pieņēmusi tiesību normas, tad Savienības tiesības būtu piemērojamas un Tiesai būtu jānosaka, vai attiecīgajai starptautiskā līguma normai ir tieša iedarbība.

- 34 Tādējādi ir jāpārbauda, vai konkrētajā jomā, uz kuru attiecas Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkts, Savienība ir īstenojusi savu kompetenci un pieņēmusi tiesību normas par no tā izrietošo pienākumu īstenošanu (skat. pēc analogijas iepriekš minēto spriedumu lietā *Merck Genéricos — Productos Farmacéuticos*, 39. punkts).
- 35 Šajā sakarā vispirms jānorāda, ka atbilstoši EKL 175. pantam, to skatot kopā ar EKL 174. panta 2. punktu, Savienībai vides jomā ir skaidri paredzēta ārējā kompetence (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Īrija, 94. un 95. punkts).
- 36 Turklāt Tiesa ir uzskatījusi, ka uz konkrētu jautājumu, par kuru vēl nepastāv Savienības tiesiskais regulējums, attiecas Savienības tiesības, ja šis jautājums ir regulēts nolīgumos, ko noslēgusi Savienība un tās dalībvalstis, un attiecas uz jomu, kuru lielā mērā regulē Savienības tiesības (skat. pēc analogijas 2004. gada 7. oktobra spriedumu lietā C-239/03 Komisija/Francija, Krājums, I-9325. lpp., 29.–31. punkts).
- 37 Šajā gadījumā pamata prāva ir par jautājumu, vai vides aizsardzības apvienība var būt “dalībiece” administratīvajā procesā par tostarp atkāpes piešķiršanu no aizsargātas sugas dzīvnieka — brūnā lāča — aizsardzības sistēmas. Šī suga ir minēta Dzīvotņu direktīvas IV pielikuma a) punktā, un tādējādi atbilstoši šīs direktīvas 12. pantam tai ir piemērojama stingras aizsardzības sistēma, no kuras var atkāpties vienīgi pie šīs pašas direktīvas 16. pantā paredzētajiem nosacījumiem.
- 38 No tā izriet, ka uz pamata prāvu attiecas Savienības tiesības.

- 39 Ir taisnība, ka savā deklarācijā par pilnvarām atbilstoši Orhūsas konvencijas 19. panta 5. punktam, kas pievienota Lēmumam 2005/370, Kopiena tostarp ir norādījusi, ka “spēkā esošie juridiskie instrumenti pilnībā neaptver to pienākumu izpildi, kas izriet no Konvencijas 9. panta 3. punkta, un ka tie attiecas uz administratīvām un tiesu procedūrām, lai apstrīdētu privātpersonu un valsts iestāžu, kas nav Eiropas Kopienas iestādes, darbību vai bezdarbību saskaņā ar Konvencijas 2. panta 2. punkta d) apakšpunktu, un ka tādējādi laikā, kad Eiropas Kopiena Konvenciju apstiprina, par šo pienākumu izpildi ir atbildīgas dalībvalstis, un tās turpina būt atbildīgas, ja vien Kopiena, īstenojot pilnvaras saskaņā ar EK līgumu, nepieņem Kopienas tiesību aktus, kuri attiecas uz šo saistību izpildi, un kamēr Kopiena nepieņem šādus tiesību aktus”.
- 40 Tomēr no tā nevar secināt, ka uz pamata prāvu neattiecas Savienības tiesības, jo, kā atgādināts šā sprieduma 36. punktā, uz konkrētu jautājumu, par kuru vēl nepastāv Savienības tiesiskais regulējums, var attiekties Savienības tiesības, ja tas attiecas uz jomu, kuru lielā mērā regulē Savienības tiesības.
- 41 Šai ziņā nav nozīmes tam, ka Regula Nr. 1367/2006, kuras mērķis ir īstenot Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta noteikumus, attiecas vienīgi uz Savienības iestādēm un nevar tikt uzskatīta par tādu, ar kuru Savienība ir pieņēmusi tiesību normas par pienākumu, kuri izriet no šīs konvencijas 9. panta 3. punkta, īstenošanu attiecībā uz valsts administratīvajiem un tiesu procesiem.
- 42 Ja tiesību norma var būt piemērojama gan situācijām, uz kurām attiecas valsts tiesības, gan situācijām, uz kurām attiecas Savienības tiesības, pastāv zināma interese — lai izvairītos no atšķirīgām interpretācijām nākotnē —, lai šī tiesību norma tiktu interpretēta vienveidīgi, neatkarīgi no apstākļiem, kādos tā ir jāpiemēro (skat. it īpaši 1997. gada 17. jūlija spriedumu lietā *C-130/95 Giloy, Recueil*, I-4291. lpp., 28. punkts,

un 1998. gada 16. jūnija spriedumu lietā C-53/96 *Hermès, Recueil*, I-3603. lpp., 32. punkts).

- 43 No tā izriet, ka Tiesa ir kompetenta interpretēt Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta noteikumus un it īpaši — lemt par to, vai tiem ir vai nav tieša iedarbība.
- 44 Šajā sakarā Savienības un tās dalībvalstu ar trešajām valstīm noslēgta līguma noteikumam ir tieša iedarbība, ja, ņemot vērā tā formulējumu, kā arī šī līguma mērķi un raksturu, noteikums paredz skaidru un precīzu pienākumu, kura ieviešana vai iedarbība nav atkarīga no jebkāda tālāka pasākuma pieņemšanas (skat. it īpaši 2005. gada 12. aprīļa spriedumu lietā C-265/03 *Simutenkov*, Krājums, I-2579. lpp., 21. punkts, un 2007. gada 13. decembra spriedumu lietā C-372/06 *Asda Stores*, Krājums, I-11223. lpp., 82. punkts).
- 45 Jāatzīst, ka Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkts neietver nekādus skaidrus un precīzus pienākumus, kas tieši reglamentētu privātpersonu situāciju. Tā kā vienīgi “sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu,” ir šajā 9. panta 3. punktā paredzētās tiesības, šīs normas ieviešana vai iedarbība ir atkarīga no tālāka pasākuma pieņemšanas.
- 46 Tomēr jānorāda, ka, lai gan šīs tiesību normas ir formulētas vispārīgi, to mērķis ir nodrošināt efektīvu vides aizsardzību.

- 47 Ja attiecīgajā jautājumā nav Savienības tiesiskā regulējuma, katras dalībvalsts tiesību sistēmā ir jāparedz procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās, šajā gadījumā — Dzīvotņu direktīvā, un dalībvalstīm ir pienākums katrā atsevišķā gadījumā nodrošināt efektīvu šo tiesību aizsardzību (skat. it īpaši 2008. gada 15. aprīļa spriedumu lietā C-268/06 *Impact*, Krājums, I-2483. lpp., 44. un 45. punkts).
- 48 Šajā ziņā — kā tas izriet no iedibinātas judikatūras — detalizēti procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās, nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām prasībām valsts tiesībās (līdzvērtības princips), ne arī padarīt neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (efektivitātes princips) (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Impact*, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 Tādējādi nav iespējams, neapdraudot Savienības vides tiesību efektīvu aizsardzību, Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta normas interpretēt veidā, kas padarītu neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu ar Savienības tiesību sistēmu piešķirto tiesību izmantošanu.
- 50 No tā izriet, ka, ja ir runa par sugu, kuru aizsargā Savienības tiesības un tostarp Dzīvotņu direktīva, valsts tiesai, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības vides tiesības, savas valsts tiesības, cik vien iespējams, ir jāinterpretē Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktā noteiktajiem mērķiem atbilstošā veidā.

- 51 Tādējādi iesniedzējtiesas pienākums ir, cik vien iespējams, interpretēt procesuālās tiesības par nosacījumiem, kas jāizpilda, lai varētu iesniegt administratīvu sūdzību vai celt prasību tiesā atbilstoši gan Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta mērķiem, gan efektīvas ar Savienības tiesībām piešķirto tiesību aizsardzības tiesā mērķiem, lai tādai vides aizsardzības organizācijai kā *zoskupenie* ļautu tiesā apstrīdēt lēmumu, kas pieņemts administratīvā procesa rezultātā, kurš var būt pretrunā Savienības vides tiesībām (šajā ziņā skat. 2007. gada 13. marta spriedumu lietā C-432/05 *Unibet*, Krājums, I-2271. lpp., 44. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Impact*, 54. punkts).
- 52 Šādos apstākļos uz pirmo un otro jautājumu jāatbild, ka Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktam Savienības tiesībās nav tiešas iedarbības. Iesniedzējtiesai tomēr, cik vien iespējams, procesuālās tiesības par nosacījumiem, kas jāizpilda, lai varētu iesniegt administratīvu sūdzību vai celt prasību tiesā, jāinterpretē atbilstoši gan šīs konvencijas 9. panta 3. punkta mērķiem, gan efektīvas tiesību, kas piešķirtas ar Savienības tiesībām, aizsardzības tiesā mērķiem, lai tādai vides aizsardzības organizācijai kā *zoskupenie* ļautu tiesā apstrīdēt lēmumu, kas pieņemts administratīvā procesa rezultātā, kurš var būt pretrunā Savienības vides tiesībām.

Par trešo jautājumu

- 53 Ņemot vērā atbildi uz pirmo un otro jautājumu, atbilde uz trešo jautājumu nav jāsniedz.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 54 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kuru Eiropas Kopienas vārdā apstiprināja ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK, 9. panta 3. punktam Savienības tiesībās nav tiešas iedarbības. Iesniedzējtiesai tomēr, cik vien iespējams, procesuālās tiesības par nosacījumiem, kas jāizpilda, lai varētu iesniegt administratīvu sūdzību vai celt prasību tiesā, jāinterpretē atbilstoši gan šīs konvencijas 9. panta 3. punkta mērķiem, gan efektīvas tiesību, kas piešķirtas ar Savienības tiesībām, aizsardzības tiesā mērķiem, lai tādai vides aizsardzības organizācijai kā *Lesoochranárske zoskupenie VLK* ļautu tiesā apstrīdēt lēmumu, kas pieņemts administratīvā procesa rezultātā, kurš var būt pretrunā Savienības vides tiesībām.

[Paraksti]